

درسنامه

مدیریت بحران

www.ketab.ir

دکتر علیرضا شاهپری

پریسا مکی نیری

شناسنامه

عنوان و نام پدیدآور: درسنامه مدیریت بحران / علیرضا شاهپری، پریسا مکی‌نیری.

مشخصات نشر: تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۱۹-۴۵-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: مدیریت بحران

موضوع: مدیریت بحران - مطالعات تطبیقی

سرشناسه: شاهپری، علیرضا

شناسه افزوده: مکی‌نیری، پریسا

رده‌بندی کنگره: ۶۵۸/۴۰۵۶

رده‌بندی دیویی: HD۴۹

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۳۱۹۱۷

درسنامه مدیریت بحران

دکتر علیرضا شاهپری، پریسا مکی‌نیری

ناشر: مرکز آموزش مدیریت دولتی

شمارگان: ۱۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۱۹-۴۵-۰

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

فروشگاه و نمایشگاه کتاب: تهران، خیابان کریمخان زند، استاد نجات‌اللهی شمالی، شماره ۱۹۸

تلفن: ۴۲۵۰۱۷۵۱

دفتر تدوین و نشر منابع علمی و آموزشی

تلفن: ۴۲۵۰۱۴۵۱-۴۲۵۰۱۴۵۲

ویراستار: ژيلا طباطبایی علوی

صفحه آرا و طراح جلد: نیلوفر عظیمی

وبگاه مرکز: www.smtc.ac.ir

پورتال انتشارات: www.nashr.smtc.ac.ir

فهرست مطالب

فصل اول. مفاهیم پایه.....	۱۱
۱. تعریف بحران.....	۱۱
۱-۱. بحران و حادثه.....	۱۴
۱-۲. مدیریت بحران.....	۱۵
فصل ۲. نقش دولت در مقابله با بحران‌ها.....	۲۷
۲. نقش هماهنگی در اعمال مدیریت بحران.....	۲۷
۲-۱. مقابله دولت با بحرانها: مؤلفه‌های اصلی، انتظارات و مفاهیم.....	۲۸
۲-۲. مقابله با بحران.....	۲۸
۲-۳. سیستمهای مقابله دولتی.....	۳۵
۲-۴. خلاصه‌های از تکامل سیستم مقابله دولتی در ایالات متحده آمریکا.....	۳۶
۲-۵. ویژگیهای عمومی چارچوب دولتی در مدیریت بحران.....	۴۰
۲-۶. هماهنگی و ارتباطات.....	۴۱
۲-۷. نظرها، برداشتها و انتظارات شهروندان از مقابله دولتی با بحران.....	۴۳
۲-۸. تأثیر گسترده‌تر پویاییهای دولتی در مقابله با بحران.....	۴۷
۲-۹. برنامه‌ریزی و سازماندهی مقابله با بحران.....	۴۹
فصل ۳: بررسی تجارب خارجی.....	۵۳
۳. مطالعات تطبیقی ساختار مدیریت بحران.....	۵۳
۳-۱. مطالعه موردی فرانسه.....	۵۶
۳-۲. مطالعه موردی ژاپن.....	۶۱
۳-۳. مطالعه موردی استرالیا.....	۶۶
۳-۴. مطالعه موردی هند.....	۷۰
۳-۵. مطالعه موردی ترکیه.....	۷۶
۳-۶. مطالعه موردی چین.....	۷۹
۳-۷. مطالعه موردی ایالات متحده آمریکا.....	۸۲
۳-۸. مطالعه موردی بریتانیا.....	۸۸

پیش گفتار

زلزله مهیب بم نقطه عطفی در تاریخچه مدیریت بحران کشور بود؛ چرا که در سال ۱۳۸۶ با بهره‌گیری از تجربیات فاجعه زلزله بم و استفاده از تجربیات و دانش سایر کشورهای حادثه‌خیز جهان، مبنای تهیه لایحه تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور شد و بلافاصله به تصویب رسید. پس از آن، بحران‌های متنوع و متعددی در کشور اتفاق افتاد؛ اما بار دیگر وقوع زلزله کرمانشاه موجب تسريع در بازبینی لایحه مدیریت بحران کشور و درنهایت، تصویب «قانون مدیریت بحران کشور» در سال ۱۳۹۸ شد. بدون تردید، زلزله؛ اصلی‌ترین بحران طبیعی ایران است و در تحولات ساختاری مدیریت بحران کشور، تعیین‌کننده بوده است؛ اما به هر صورت بحران‌های مختلف و بعضاً نوظهوری که در ایران و در دنیا سابقه نداشته‌اند؛ چالش همیشگی در ارتقای مستمر نظام مدیریت بحران هستند. پیش از هر تصمیمی، درک و شناخت الزامات مدیریت بحران توسط دولت و دولتمردان و دستیابی به فهم مشترک از موضوع، عامل اصلی در دستیابی به هماهنگی و همکاری در سیستم پیچیده مدیریت بحران و با حضور سایر بازیگران غیردولتی مانند بخش خصوصی، مردم‌نهاد و عموم مردم است. یکی از موانع جدی در راه دستیابی به فهم مشترک، کمبود ادبیات موضوع به زبان فارسی بود و همین امر، ما را بر آن داشت تا یافته‌های خود را در این زمینه منتشر کنیم.

هسته اولیه این کتاب، گزارش سازمان اداری و استخدامی کشور با عنوان «بررسی نظام مدیریت بحران در کشور و ارائه پیشنهادات بهبود» در سال ۱۳۹۷ به هیأت محترم وزیران است. در تهیه این گزارش که به همت تیم کاری پروژه با بیش از ۷۰۰ نفر ساعت کار تهیه شده بود، اقدامات زیر انجام شد:

- بازدید میدانی از منطقه زلزله‌زده استان کرمانشاه
- برگزاری جلسه با استاندار کرمانشاه، معاون فنی استانداری و دستگاه‌های اجرایی استانی مربوطه از جمله: جمعیت هلال احمر، دانشگاه علوم پزشکی، سازمان برنامه و بودجه، اداره کل مدیریت بحران
- طراحی و توزیع پرسشنامه جهت پاسخگویی دستگاه‌های متولی در استان کرمانشاه
- مطالعه وضعیت موجود قوانین و مقررات کشور در مدیریت بحران